

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนานะ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

หลวงตาพระมหาบัวท่านสอนไว้ว่า “ไม่มีอำนาจวาสนา ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา”

ไม่มีอำนาจวาสนา ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา

เรานับถือพระพุทธศาสนา วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มันสำคัญที่ไหนล่ะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภเรื่องสัตว์ชนสัตว์ๆ รื้อหัวใจของสัตว์โลก
นะ เวลามันทุกข์มันยาก มันทุกข์ที่หัวใจดวงนั้น เวลาศาสนาความเป็นจริงแล้วมันต้องมีมรรค
อัสสวัชฌญาณทำลายอวิชชาในหัวใจของชาวพุทธต่างหาก

แล้วมันจะเข้าถึงหัวใจของชาวพุทธ แล้วชาวพุทธส่งออก ขวนขวายแต่เรื่องภายนอก
แล้วเรื่องภายในมันจะมีประสบการณ์สุขได้อย่างไร

ถ้าไปวัดไปวา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โอ้โฮ! มันมหรสพสมโภชอลังการ มันก็
เพลิดเพลีนอยู่กับข้างนอกทั้งนั้นนะ นั่นมันเป็นประเพณีวัฒนธรรม ถ้าใครที่ไหนเขาทำอย่างนั้น
เราก็ชื่นชมนะ ชื่นชมที่ว่าเขายังได้เกิดเป็นมนุษย์ เขายังได้นับถือพระพุทธศาสนา วันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนา เขายังมีร่องมีรอยในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เขายังระลึกถึงไง

แต่วัดกรรมฐาน วัดป่า วัดป่าที่ประพฤติปฏิบัติ เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา ท่านบอกว่า
สิ่งที่เป็นธรรมๆ มันได้ทำแล้ว ตอนเช้าได้ทำบุญทำกุศลนะ ตอนบ่ายนี่ย่ำเข้ามานะ ใครเข้ามา
เอาไม้ฟาดหน้าแข้งเลย เพราะอะไร

เพราะพระเจ้าต้องการความสงบ ทุกคนต้องการความสงบสุขใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์หรือหัวใจของสัตว์โลก

แล้วเรามาที่นี่เรามาด้วยอะไร เรามาด้วยหัวใจของเรานะ ชากศพคนตายแล้วมันมาไม่ได้หรอก เขาเผาแล้ว แล้วจิตวิญญาณเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ให้อาณาภัยกับใจๆ พระพุทธศาสนา เราไปวัดไปวาเพื่อวัดหัวใจของตน

ข้อวัตรปฏิบัตินะ ถ้าวัดไหนมีวัตรปฏิบัติ วัดนั้นวัดไม่ร้าง

วัดร้างๆ ข้อวัตรปฏิบัติ ไปวัดๆ เราก็ไปวัดแต่วัดที่มีแต่สิ่งวิจิตรพิสดาร แต่เราไม่เคยไปวัดที่ว่า เอ๊ะ! ที่นี้เขาทำอะไรกันนะ ไม่เห็นมีอะไรเลย สงบระงับ

แต่กว่าจะสงบระงับได้ คุณก็ฟ้าลี นักก็ฟ้ามืออาชีพอ่ะ เขาซ้อมแล้ว ซ้อมแล้วความฟิต เขาสมบุรณ์แบบของเขา หัวใจของคน ถ้าไม่ได้ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาเลย เรานับถือพระพุทธศาสนาที่ทะเบียนบ้าน พอทะเบียนบ้าน เราเป็นชาวพุทธ นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าสอนอะไร

ปล่อยวาง มีความสุข

จริงหรือวะ

ก่อนที่มันจะเป็นจริงมันต้องฝึกหัดปฏิบัติของเรา

เวลาชาวพุทธๆ เราบอกว่าเรามีความรู้ในเรื่องพระพุทธศาสนา รู้จักประหัตมัจฉยัสส แต่เงินเดือนไม่ถึงชนเดือนสักเดือนเลย กูหนี้ยืมสินมาตลอด เพราะอะไรล่ะ เพราะเราไม่ได้ฝึกหัด เราไม่ได้มีสติปัญญาเท่าทันกับความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของเราใจ

นี่ก็เหมือนกัน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้วทุกข์มันอยู่ไหนล่ะ แล้วเริ่มต้นที่ไหนล่ะ

ขอนไม้มันไม่ทุกข์นะ สิ่งที่ไม่มีชีวิตมันไม่เคยทุกข์หรอก สิ่งที่มีทุกข์มันยากก็สิ่งมีชีวิตนี้แหละ สิ่งมีชีวิต พุทธะ จิตวิญญาณนั้นนะพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วถ้าผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

มันก็ต้องมนุษย์นี่ เทวดา อินทร์ พรหมของเขา เขาต้องมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาไป พระพุทธศาสนาสอนอย่างไร

ที่เราเห็นๆ นะ พระพุทธศาสนาเวลามรรคผลนิพพานยกให้พระ ความทุกข์ของเรา

เราจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา นี่วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราไปวัดไปวา จำศีล ฟังธรรม จำศีล ฟังธรรมไป หัวใจต้องเบรกมันบ้าง ต้องหยุดไว้บ้าง หยุดไว้บ้าง พอวันทำงานของเรา เราก็กระหืดกระหอบ เราก็เหนื่อยล้ามาพอแรงอยู่แล้ว เวลาไปวัดไปวาขึ้นมา ก่อนไปวัดไปวาก็กระหืดกระหอบไป แสงสว่างวัตถุทางเพื่อจะไปวัดไป แล้วจะไปวัดขึ้นมา เราเอาหัวใจไปวัดไป

ถ้ามานี่ เวลามาหาหลวงพ่อกับ “หลวงพ่อกำลังทำอะไร”

กุต้องการหัวใจของคนนะ เอ็งเอาใจมาวัดหรือเปล่า เอ็งมาวัด แต่หัวใจทิ้งไว้ที่บ้าน ไปหวัง เป็นห่วงเป็นใยไปหมดที่บ้าน มาอยู่วัด แต่หัวใจทิ้งไว้ที่บ้าน เวลามาอยู่วัดก็คิดถึงแต่ที่บ้าน มาอยู่วัดก็วัดหัวใจของตัวเอง

มาแล้วเหงา มาแล้วมันเจ็บปวด มาแล้วมันไม่มีความสุขเลย

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

ข้าราชการส่วนใหญ่เกษียณแล้วอยากกลับไปอยู่บ้านทำสวนทำไร่ ต้องการอากาศที่บริสุทธิ์ ต้องการอาหารพออยู่พอดำรงชีวิตเท่านั้น

ความปกติสุขสำคัญที่สุด

ฉะนั้น พอไปวัดไปวาขึ้นมา โอ๊ย! มันไม่สนุกครีครื้น มันไม่มีหมู่เพื่อน

กรรมฐานนะ เขาไม่คลุกคลี ถ้ามันคลุกคลีอย่างนั้นนะ นั่นแหละมันเป็นกลางบอกเหตุว่า ยอดจะด้วน มันจะไม่ยอเกิดขึ้นมาจากอาการคลุกคลีดีไม่งอย่างนั้น

ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม เห็นไหม กายวิเวกกับใจวิเวก

กายมันวิเวกไม่ได้ เพราะหัวใจมันเต้นโครมครามๆ ในหัวใจของตน เรียกร้องคนมาล้อม
หน้าล้อมหลัง ไปไหนเคลื่อนไหวยนี้เป็นเหมือนกองทัพ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสรรเสริญนะ นอแรด พระไปไหนไปองค์เดียว
เวลาออกวิเวกไปองค์เดียว ไปแบบนอแรด ถ้าสอง เริ่มเสื่อมแล้ว ถ้าสาม เป็นการคลุกคลีแล้ว

ไปแบบนอแรด หนึ่งเดียวเท่านั้น

นี่เหมือนกัน เวลาเราอยู่วัดอยู่วาขึ้นมา เราก็จะหาความปกติสุขของเรา แต่นี่สังคม
มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เราเกิดมาบวชเป็นพระก็เป็นสังฆะ เป็นสงฆ์ ถ้าเป็นสงฆ์แล้วก็มีข้อวัตร
ปฏิบัติของเราไป เพราะคนเราเกิดมา พระก็มาจากคน ปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัย ๔ ก็ต้องมี
เหมือนกัน

มนุษย์เราทานอาหาร พระนี่ฉันภัตตาหาร เวลาข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมามันก็ต้องมีข้อวัตร
ปฏิบัติของตนขึ้นมา เพราะอะไร เพราะมันเป็นสังฆะ เป็นสงฆ์ ของของสงฆ์เป็นของสงฆ์
ส่วนกลาง ของส่วนกลางเพื่อความสงบสุขไป

เพราะบวชมาเป็นพระ ละทิ้งทั้งนั้น ทรัพย์สมบัติไม่มี สิ่งใดไม่มีทั้งนั้น ไม่มีอะไรเป็นที่อยู่
อาศัยเลย

ทุกคนไม่กล้าบวชพระ บวชแล้วจะอยู่กับใคร

อารามิกชนไง อยู่ในวัดในวา ในอารามไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า สงฆ์ไม่ดูสงฆ์ ใครจะดูแลกัน

ถ้าสงฆ์ดูแลสงฆ์นะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนี่ยอดมนุษย์เลย พ่อแม่ครูจารย์ ได้สิ่งใดมา
อตัดขาดแคลนนะ ให้แจกจากท้ายแถวขึ้นมาก่อน ได้ผ้าผ่อนแพรพรรณขึ้นมานะ ให้หางแถว
ก่อน

หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดประจำ ได้สิ่งใดมา ให้พระข้างหลังก่อน

แล้วหลวงตาพระมหาบัวท่านถามว่า แล้วหัวหน้าละ

หัวหน้าเดี๋ยวมันมาเอง เดี๋ยวมันมีเอง เพราะหัวหน้ามีศกยภาพ แต่หลังแถว

ผู้ที่ว่าพ่อแม่ครูจารย์เลี้ยงทั้งร่างกาย คຸ້ມครองดูแลความปลอดภัย แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ให้ทำขึ้นมาให้เป็นในใจของตน อย่า อย่าไปเอาสมบัติของใครมา

สมบัติของตนมันก็เป็นการทุจริตพออยู่แล้ว ก็เลสมันปลิ้นมันปล่อนพออยู่แล้ว

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าภาคปริยัติ ทรงจำธรรมวินัยๆ

สาธุ วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ผลงานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ บวชให้เอง สั่งสอนเอง เป็นพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ พระอรหันต์สิ้นสุดจากทุกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศว่าเป็นพระอรหันต์ๆ

แล้วพระอรหันต์ ใครเป็นคนตรวจสอบ

ก็พระอรหันต์ด้วยกันไง ๑,๒๕๐ องค์นั้นเป็นพระอรหันต์ รู้ด้วยว่าโกหกหรือไม่โกหก จริงหรือไม่จริง เท็จหรือไม่เท็จ นี่คือผลงานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ถึงเป็นวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา

ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติพระองค์ท่านเอง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเอหิภิกขุ บวชให้เอง คือคลอดออกมาเอง แล้วก็อบรมบ่มเพาะสั่งสอนเอง สั่งสอนเองจนเป็นพระอรหันต์ด้วยกัน จนเป็นผู้ตรวจสอบความเป็นจริง ความเป็นพระอรหันต์ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เท็จจริงอย่างไร มันถึงแวววาว

แวววาวขึ้นมาว่า สิ่งที่เป็นพระพุทธศาสนา เป็นความมหัสจรรย์ เป็นความยอดเยี่ยม แต่มันจะยอดเยี่ยมอยู่ที่การฝึกหัดนี้ไง

ทำความเข้าใจอย่างไร

ใครจะบรรลุธรรมอย่างไรก็แล้วแต่ มันเป็นเรื่องฤาษีชีไพรไง มันเป็นเรื่องนิमित

หลวงปู่ดูลย์บอก

อู้อู! นอนหลับไป พอมันตื่นขึ้นมา มันสว่างไสวเลย ที่มีกิเลสหายหมดเลย

หลวงปู่ดูลย์ยกว่า ความเห็นนั้นจริงไหม จริง ความเห็นมันเห็นจริงๆ แต่มันจริงหรือเปล่า ไม่จริง

เราเห็น เรารู้ รู้โดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา สติทำอะไร ถ้ามีสติสัมปชัญญะนะ บุคคลคนนั้นจะมีกิริยาที่สำรวมระวัง แล้วสำรวมระวังภายนอก แล้วสำรวมระวังภายใน ถ้าภายในมันสำรวมระวังของมัน เห็นไหม สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

สัมมาสมาธิทำอะไร สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงานอย่างไร

คนจะทำงานเขาต้องมีสถานที่ทำงานของเขา พระปฏิบัติฯ เขาต้องแสวงหาหัวใจของเขา ให้พบ คำว่า “แสวงหาหัวใจของตนให้พบ” นั่นคือสัมมาสมาธิ สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน

ใช้ความรู้สึกนึกคิดนี้อารมณ์ อารมณ์ แต่ถ้ามันสงบสุขแล้วนะ ถ้าจิตเห็นอาการของจิตนะ มันเป็นขั้น เป็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

อารมณ์เราเนี่ยมันประกอบไปด้วยสมมุติบัญญัติ ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้วๆ ที่ศึกษาเล่าเรียนมามันก็ไปจำมา แล้วมันก็สร้างภาพ รู้เห็นไปหมดเลย เห็นจริงๆ ใหม จริง ก็กุศิดเองเห็นเองไง กุก็สร้างภาพเองไง กุก็สมมุติขึ้นมาเองไง แล้วมันจริงไหม มึงก็สมมุติจริงๆ นั่นแหละ แต่มันจริงตามธรรมใหม่ละ ไม่ เพราะมันไม่จริง

เวลามันจริง มันจริงขึ้นมา จิตสงบระงับมันก็มีความสุขของมัน มีความสุขขึ้นมาแล้ว ถ้ามีกำลัง ถ้าน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ จิตเห็นจิตเป็นมรรค ถ้ามันเห็นมรรคเห็นผลขึ้นมา เออ! มันเริ่มเจียบแล้วนะ ใจปากที่มันเที่ยวโพนทะนาเจียบเลย

เพราะโพนทะนามันส่งออก พอส่งออก ทำให้จิตใจมันว้าวุ่น ทำให้จิตใจมันคลอนแคลน แล้วเราเองทำลายตัวเราเอง เราโง่หรือเราฉลาดละ ถ้าเราฉลาด เราจะหุบปากทันทีเลย หุบมุบ แล้วก็หาหัวใจของตน เพราะหัวใจของตนมันดีขึ้นๆ ถ้ามันไม่ดีขึ้นมันก็เสื่อม

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา สิ่งที่เราเห็นทั้งหมดมันเป็นอนัตตา มันจะเสื่อมสภาพจากที่รู้ที่เห็นแน่นอน ความรู้เห็นที่แรกเริ่มต้น อืม!

ชัดเจนแจ่มแจ้ง ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นอย่างนี้เลย ได้รู้ได้เห็นอย่างนี้มหัศจรรย์มาก เดียวก็จำไม่ได้แล้ว เลื่อมหมด เพราะมันเป็น สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา

แต่เราฝึกหัดปฏิบัติของเรา มันเป็น สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา เพราะมันเป็นอาการ มันเป็นการกระทำ ฝึกหัดของเรามากขึ้น ฝึกหัดของเรามากขึ้นจนเรารู้ว่าอาการ ชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและการออก ชำนาญในการควบคุมดูแลหัวใจของตน

แค่นี้มันยังทำกันไม่เป็น แค่นี้ยังทำกันไม่ได้เลย

พอมีอาการขึ้นมานะ บรรลุธรรม เห็นนิมิต รู้ไปหมด

เลื่อมหมดนะ สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา มันเป็นอนัตตา แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง ครูบาอาจารย์ที่ดั่งามท่านคุ้มครองดูแลใจ

การประพฤติปฏิบัติ หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดไว้ว่า มันยากอยู่ ๒ คราว คราวเริ่มต้นนี่

คราวเริ่มต้นจากปุณฺณคนหนา รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

รูป รส กลิ่น เสียง ตา หู จมูก ลิ้น กายมันไปรับมา มันไปสะสมมา ทุกข์เจียนตาย

ต้นทุนเดิม ความไม่รู้ ความรักษาตัวเองไม่ได้ มันก็มีอยู่ในหัวใจอยู่แล้ว แล้วโดยธรรมชาติของมัน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รูป รส กลิ่น เสียง มันเจือไปด้วยบ่วงของมาร พวงดอกไม้แห่งมาร มันรัดคอ มันมัดหัวใจ ล้มลุกคลุกคลาน กว่าจะทำตัวเป็นอิสรภาพได้ กว่าจะทำตัวพ้นจากรูป รส กลิ่น เสียงที่มันเย้ามันยวน มันหลอกมันล่อ มันพลิกมันแพลง ไปรู้ไปเห็นนะ

เมื่อก่อนไม่เคยเป็นอย่างนี้เลย เดียวนี้ได้เป็นอย่างนี้แล้ว เดียวนี้เข้าใจหมดแล้ว

ไอ้คนนั้นนะ เดียวคอยดู เวลาพิสุจน์คนใด เดียวเลื่อมหมด

จิตสงบแล้ว มีกำลังแล้วนะ ถ้าน้อมไปสู่ความจริง เวลามันจับใจ จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นจิตเป็นมรรค จิตเห็นอารมณ์ อารมณ์ที่เกิดขึ้น กับตัวจิต เฮ้ย! มันไม่เหมือนกัน มันแตกต่างกัน มันมหัศจรรย์แล้ว

นี่พระพุทธศาสนาไง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ บวชให้เอง สอนให้เองไง สอนให้จนเป็นพระอรหันต์ เพราะมีมรรคมีผลไง มีมรรคมีผล เพราะบุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ ไง

บุคคลคู่ที่ ๑ มีความสามารถแค่ไหน มีความรู้อย่างไร บุคคลคู่ที่ ๒ มีคุณธรรมแค่ไหน บุคคลคู่ที่ ๓ มีคุณธรรมอย่างไร บุคคลคู่ที่ ๔ เป็นพระอรหันต์ มันจบสิ้นกระบวนการอย่างไร ๑,๒๕๐ องค์ ตรวจสอบกันสะอาดบริสุทธิ์หมดเลยในพระพุทธศาสนาไง

ไอ้สิ่งที่เราพูดกันนี่มันเป็นวิธีการ มันเป็นอาการ มันเป็นการกระทำ แล้วใครกระทำได้ มากได้น้อยขนาดไหนก็อยู่ที่วาสนา ใครกระทำได้มากได้น้อย แล้วถ้าเชื่อ ก็เลสมันลากไปแล้ว

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกว่า ปฏิบัติบูชากิเลสไ้

เรานั่งสมาธิ เดินจงกรมกันเจียนตาย แล้วบุญกุศลบูชากิเลสไ้ ให้กิเลสมันจูงไปเลย บรรลุธรรมแล้วๆ แล้วเดี๋ยวก็เสื่อมไ้ เวลาเสื่อมแล้วเสียใจ นั่งร้องไห้คร่ำครวญ แล้วก็ปิดปากไว้ พูดแต่สัญญาอารมณ์เดิมไ้ แต่ตอนปัจจุบันนี้ทุกข์เจียนตายไ้

แต่ถ้ามันเป็นความสุขนะ มันไม่มาคลุกคลีกับโยมหรอก มันไม่มาวุ่นวายกับสังคมหรอก เพราะสังคมนั้นมันทำให้เสื่อมสภาพ ทำให้เสื่อมทรมาน มันเป็นเหตุเป็นพิษเป็นภัยกับการทำ ความสงบของใจดวงนั้นไ้

แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ทำของตน เห็นใหม่ เวลาพิจารณาไปแล้วด้วยสติด้วย ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา พระพุทธศาสนา ศาสนาแห่งปัญญา เป็นภาวนามยปัญญา ปัญญา เกิดจากความปกติของใจ มีศีล มีสมาธิ มีกำลัง ผีก็หนีไป ปัญญา เกิดภาวนามยปัญญา เกิดจักร มันเคลื่อนไหว ธรรมจักรๆ

เวลาจักรมันเคลื่อน จักรที่มันเคลื่อนขึ้นมา เวลากิเลสมันเป็นงจักร กงจักรมัน
ประหัดประหาร มันทำความทุกข์ความยากในหัวใจดวงนี้เจียนตาย แต่เวลามันธรรมจักรขึ้นมา
มันปัญญาอะไรละ ปัญญากงจักรหรือปัญญาธรรมจักรละ

ปัญญากงจักร ปฏิบัติบูชากิเลสไป มันถอนราก ถอนเหง้า ถอนคุณงามความดีไปหมด
เลย แล้วรวันเสื่อมสภาพ ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน

แต่ถ้าเป็นธรรมจักรนะ มันบีบปี้สไฟกิเลสนะ กิเลสมันกลัว มันหลบมันซ่อน มันมุดลงไป
อยู่ภวาสวะ ภพ ภาวนามยปัญญา มันจะคลี่คลาย มันจะพิจารณาของมันไป พิจารณาของมัน
เป็นขึ้นเป็นตอน ถ้ามันปล่อยวาง ปล่อยวางเป็นตักคปหาน ชั่วคราวๆ ชะช้าคราว เวลามัน
สมุจเฉทปหาน นิโรธ ดับ ดับทุกข์

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ในพระพุทธศาสนา มันเกิดที่ไหนละ เกิดใน
ตำราหรือ เกิดในครูบาอาจารย์หรือ

เกิดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าไง ถ้ามันจะมาเกิด มันต้องเกิดบนหัวใจผู้ที่ปฏิบัติมัน

ถ้าเกิดบนหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมัน มันเคยเป็นอย่างนี้ เดียวนี้มันไม่มีความโกรธ
เลย เดียวนี้มันดีงาม

สัญญาทั้งนั้นนะ เวลามันขาด ไม่บอกใคร มันขาดอย่างไร มันเป็นอย่างไร มันเป็นความ
จริงอย่างไร

ถ้าเป็นความจริง เห็นไหม บุคคล ๔ คู่ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง
จริงขึ้นมา

วันสำคัญในพระพุทธศาสนา หมายความว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อบรม
ปมเพาะหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนสิ้นกิเลส

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ สาวกสาวกะ ผู้ได้ยินได้ฟัง บวชให้เอง
ฝึกหัดเอง ปฏิบัติขึ้นมาจนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เป็นสัจจะเป็นความจริงในพระพุทธศาสนา

เราเป็นชาวพุทธ เราบวชเป็นพระก็ได้ เราจะฝึกหัดเมื่อไหร่ก็ได้ เราจะปฏิบัติที่ไหนก็ได้
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณารื้อสัตว์ชนสัตว์ รื้อหัวใจของสัตว์โลกไว้

ฉะนั้น สิ่งที่ธรรมะจะเป็นสัจจะเป็นความจริง มันจะเข้าสู่หัวใจของเรา เราต้องฝึกหัด
ค้นคว้าหาหัวใจของตนให้พบ จะเป็นสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งกำเนิดการประพฤติปฏิบัติ

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเป็นของเรา อยู่กับเรา แต่เราไม่รู้ เราไม่เห็น แต่ทุกข์นะ
ทุกข์เป็นอริยสัจเลยละ แต่แก้ไขสิ่งใดไม่เป็น แก้สิ่งใดไม่ได้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น พ่อแม่ครูจารย์ อบรมบ่มเพาะ เลี้ยงดูทั้งร่างกาย ฝึกหัด
กิริยามารยาท แล้วฝึกหัดจิตของตนให้เกิดภาวนามยปัญญา เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาใน
หัวใจของบุคคลคนนั้น ไปที่ไหนก็รู้ว่าอาจารย์องค์ไหนหลอกหรือไม่หลอก ไปที่ไหนก็ไม่รู้ เพราะ
เราเป็น เขาไม่มีเหตุไม่มีผล เลื่อนลอย ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน พระพุทธศาสนาเป็นอย่างนั้น
หรือ เพราะพระพุทธศาสนามีเหตุและปัจจัย พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา
พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่แก้ทุกข์ แล้วอย่างนั้นมันแก้ทุกข์ได้หรือ

เห่อเหิมทะเยอทะยานกันไป ที่ไหนมีศรัทธา ที่นั่นมีเหยื่อ ที่ไหนมีเหยื่อ ที่นั่นมีนักล่า แล้ว
เราที่มีศรัทธา เรามีสติปัญญา เราไม่ใช่เหยื่อ เพราะเหยื่อจะพ้นจากสติและปัญญาที่ใคร่ครวญ
ของตน

กาลามสูตร ห้ามเชื่อใครๆ ทั้งสิ้น ฟังธรรมๆ เพื่อปลุกปลอบหัวใจของตน เวลาเป็นจริง
เป็นจริงขึ้นมาให้เชื่อผลของการประพฤติปฏิบัติ

กาลามสูตร ห้ามเชื่อใครทั้งสิ้น เอวัง